

DAG OUD, HALLO NIEUW

Nieuwjaar 2022

Vandaag op de tweede dag van een nieuw levensjaar staan we met één voet over de drempel in een nieuwe tijdruimte. En de grote vraag van vanmorgen is: zullen we onze andere voet ook optillen en de drempel oversteken? Of besluiten we terug te keren naar het vertrouwde, het bekende, de wereld van gister en eer gister? De kerstboom is opgeruimd. De paradijsboom vol lichtjes en schittering heeft zijn tijd gehad en onze woonkamer ademt weer de vertrouwde sfeer. Een nieuw jaar is toch gewoon de voortzetting van het oude vertrouwde en het nieuwe is toch niets anders dan dat de tijd verder gaat, de dagen voortduren en alles zich herhaalt en herhaalt. Alleen wij die dit meemaken, worden een jaar ouder. Nieuwjaar is eigenlijk oudjaar in verlenging.

Ook al dromen sommigen van een verandering, een goed voornemen heet dat, het blijft meestal bij dromen, omdat de werkelijkheid veel taaier en meer vastgeroest zit dan je denkt. Veranderen, hoe klein ook, is moeilijk en spannend en maakt onzeker. Een mens blijft liever in zijn vertrouwde patroon en wil en kan pas veranderen als hij een nieuwe mogelijkheid ontdekt of omdat het oude gedrag vastloopt. Als lijden en duisternis een mens in nood brengen. Nood leert niet alleen bidden maar ook veranderen. En daar komt nog iets om de hoek kijken. Wij hebben liever dat een ander, of iets anders, ons probleem oplost, dan dat we zelf onze houding, ons gedrag, ons denken, ons reageren gaan veranderen. Is er ook een derde weg? Dat een ander mij zo doet veranderen dat ik nieuw wordt?

Wat gaan we doen nu we op de drempel van 2 januari staan. Terug naar het oude vertrouwde of de stap zetten en met twee voeten een nieuwe tijdruimte betreden? De keuze tussen oud of nieuw hangt samen met de grondhouding, het beginpunt, het werkwoord dat ons doen en laten, onze manier van leven bepaalt. De dichter Ed Hoornik schreef er een prachtig gedicht over en de eerste twee regels luiden aldus: "Op school stonden ze op het bord geschreven, het werkwoord hebben en het werkwoord zijn". Twee werkwoorden die in ons werken en steeds opnieuw vragen om een keuze te maken tussen oud en nieuw, tussen hebben en zijn, tussen de tijd hebben en de tijd krijgen. Om het concreet te maken: wat denk je 's morgens als je wakker wordt? Is dat: aan de slag nu. Denken en doen komen in actie en volgen het bekende patroon. Je moet van alles, al was het maar om een gevoel van leegte en verveling te verdrijven. Je hebt de tijd en gebruikt die voor je eigen doeleinden. Je ego bepaalt je leven en is de baas. Het kan ook anders. Je wordt wakker en je laat de stilte tot je spreken. Je doet niks, je zit of ligt en richt je aandacht op je lichaam en je adem. Het besef, het bewustzijn, kan binnenkomen dat zegt: jij mag er zijn vandaag. Iets roept je toe: wees er! In heel je kwetsbaarheid en krakkemikkigheid mag je er zijn. Verwondering en dankbaarheid stromen door je heen. Je ontvangt leven en krijgt tijd en het licht van de dag om het goede en schone en ware, het echte leven, te zoeken en met anderen te delen. Dit is het werkwoord zijn, leven met aandacht. Leven uit genade.

Hoe sta en zit je in het leven? In welk verhaal wil je leven? Wat is het eerste Woord? Ben ik dat zelf of is er een ander die mij in beweging zet, laat leven, doet zijn? Ik heb of wij zijn. Monoloog of dialoog? De dichteres Ida Gerhardt doet hetzelfde als de evangelist Johannes. Het beginpunt ben je niet zelf, al denkend en doende, maar dat is iets anders. De eerste twee regels van haar gedicht Zondagmorgen luiden: "Het licht begint te wandelen door het huis en raakt de dingen aan. Wij eten ons vroege brood gedoopt in zon". En de laatste twee: "Dit is de dag waarop de arbeid rust. De handpalm is geopend naar het licht". Het eerste en laatste woord van het gedicht is licht. Gevend licht dat wandelt en aanraakt en licht dat ontvangen wordt in de geopende handpalm als de arbeid rust.

Johannes begint met een sprekend woord: "In begin was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord. Dit was in begin bij God". Met deze woorden opent Johannes het voorwoord, de proloog, van zijn evangelie verhaal. Ook al klinkt het wat cryptisch, wat abstract en dogmatisch misschien, het zijn zorgvuldig uitgekozen woorden die als poëzie, als een hymne, de kern van het komende verhaal willen bezingen en ons als hoorders de sleutel willen geven om dit verhaal te openen en binnen te gaan. Er staat niet "in het begin" als een tijdsaanduiding voor het begin van de schepping ergens voor of na de oerknal. Er staat "in begin" zonder lidwoord. En dit betekent : het Woord is het beginpunt. En dat is een sprekend woord. Denk maar een het verhaal van Genesis 1." En God zei: Er zij licht. En er was licht. God zag dat het licht goed was". Het verhaal begint met een sprekend en werkzaam Woord dat heel onze werkelijkheid tot leven roept. In dat levende Woord wordt God, de voor mensen onzichtbare, zichtbaar en hoorbaar als het leven en het licht dat elke mens wil verlichten en bij de eigen naam roept om mee te doen aan de vernieuwing van de wereld, het koninkrijk waar de liefde koning is.

Dit levende woord, geen dode letter, komt als licht in de duisternis en het wil elke mens verlichten. Johannes de dooper heeft er van getuigd en ons opnieuw opgeroepen om wakker te worden en ons om te keren naar het licht, het waarachtige licht, het goede nieuws dat Johannes wil uitdragen. Maar dan gebeurt het drama. Het licht kwam in het zijne, maar de zijnen erkenden hem niet. Mensen deden de deur dicht en bleven liever in de duisternis met zelfgemaakt neplicht. Ze kozen voor zichzelf, voor hun ego, voor hun zelfopgebouwde leven en wilden niet weten van het licht dat aanraakt en open maakt en hen in het verbond, in de dialoog tussen hemel en aarde brengt. Ze wilden niet leven in de liefdesstroom die uit de goddelijke bron stroomt en de wereld tot een paradijs maakt. Zij waren eigen baas, eigen god, uitvinders van hun eigen wereld, bezitters van hun eigen vertrouwde heelal.

Het licht is er en komt naar ons toe, maar mensen laten het niet toe, sluiten de deur, doen de gordijnen dicht en blijven in hun vertrouwde wereld. Maar gelukkig zijn er mensen die het licht wel aanvaardden. Die het toelaten, ontvangen, die kijken en luisteren die het aandurven om stil te staan, stil te zitten en het licht te laten binnenkomen. En dan staat er een zin die mij diep raakt als een belofte: Aan hen gaf hij het vermogen kinderen van God te worden: aan hen die geloven in zijn naam. Geloven betekent hier: het licht toelaten dat bij je inbreekt. In de liefde zijn die van de andere kant komt, van een Ander. Geloven als luisteren, als ontvangen, als opengaan voor, als je toevertrouwen aan een ander, als vrij worden om in dialoog mee te bouwen aan vrede op aarde en met de aarde.

Het Woord komt naar ons toe als leven en licht om ons om te vormen tot kinderen van God. Een gebeuren dat ons terugbrengt bij het werkwoord zijn en bevrijdt van het werkwoord hebben. Want zo staat er: "Zij zijn niet uit stromen bloed". Dat kun je verstaan als oorlog, machtsstrijd, geweld. Heerszucht. "Niet uit de begeerte van het vlees". Dan gaat het over willen hebben, bezitten, stelen. Hebzucht. "Niet uit de wil van een man". Dan gaat het over de potentie, de eer, het succes. Eerzucht. Dit zijn de drie beproevingen waaraan Jezus werd blootgesteld in de woestijn na de doop. Hij wijst ze af en kiest voor de relatie met God, zijn Vader. Kinderen van God zijn uit God geboren en zoals Paulus in Athene zegt: "in God leven wij, bewegen wij en zijn wij".

Het Woord, leven, licht, het Woord is vlees, kwetsbare en sterfelijke mens geworden in Jezus Messias. Hij is Gods eerste en laatste woord aan ons mensen. Uit zijn volheid hebben wij allen genade en waarheid, liefde en trouw, ontvangen. Prachtig de laatste regel uit dit voorwoord bij het evangelie: "Niemand heeft God ooit gezien; de eniggeliefde God (Jezus Messias) die aan de boezem van de Vader ligt, die heeft hem doen kennen, uitgelegd". Jezus Messias, de boezemvriend van God, heeft de deur geopend en in hem wordt de weg, de waarheid en het leven zichtbaar en hoorbaar als onze gids, onze voorganger en stille minnaar die wij volgen naar het koninkrijk, een nieuwe wereld waar wij allen mensen van God zijn. Dat is het geheim van Kerstmis , moge dat heden gaan geschieden.

André Wesche